

Louise Stenbock: Föredrag för kvinnans rösträtt

Talare

Louise Stenbock
Aktivist

Datum

13 maj 1917

Plats

Stockholm

Det var på en svensk herrgård för 14 år sedan. Den gamla, konservativa husmodern stod med en lista i handen. Hon hade liksom så många andra varit ute i statstugorna och samlat namn för kvinnans politiska rösträtt. Saken var naturlig för henne, nu gällde det att skaffa alla kvinnor den nödiga politiska och sociala utbildningen. Hon hade en bestämd uppfattning av att kvinnor i hennes ställning i forna tider haft en myndighet, som ej motsvarade hennes egen, deras blotta ord hade betytt något i socknen. Nu ställde det sig svårare, både att vinna självständighet och att göra sin röst hörd.

Många brev hade växlats mellan henne och släktens manliga medlemmar, då hon som ogift vid 25 års ålder ville begära att bli förklarad myndig. Mot deras uttryckliga önskan nådde hon sitt mål och fann sedan att farhågorna voro fullkomligt ogrundade. Fördelen av att själv handhava sina jordbruksaffärer låg i öppen dag. Som änka kände hon nu lika klart behovet av politisk rösträtt i en tid, då kvinnan på landet lika väl som i staden ej längre kunde med de medel, som stodo till buds, göra sina önskemål gällande i den skärpta kampen för tillvaron.

Men en dag kom hennes son hem och förklarade, att han av ledande högermän hört, att arbetet för kvinnans politiska rösträtt vore skadligt för landet och att det vore klokast att låta saken vila tills vidare. Sedan blev kvinnorösträtten partisak här i landet. Vad detta betydde för högerösträttskvinnorna kan lätt tänkas. I sin partipress läste de om det landsfördärliga i sin sak, medan de andra rösträttskvinnorna rönte uppmuntran av sina manliga meningsfränder.

En stor del högerkvinnor släppte nu tanken på rösträtt, andra fingo samma åsikter som sina manliga partikamrater, men en tredje avdelning stod modigt kvar på sin plats i arbetet för den sak, som de från början ansett som en naturlig följd av den utvidgade rösträtten för männen. Under dessa långa år, då de arbetat, ej bara för rösträtt utan för lyckligare levnadsvillkor för kvinnan i

allmänhet, tror jag de kommit till insikt om vilken oerhörd lycka det var för deras egen utveckling och politiska mognad, att de ej läto de andra kvinnorna ensamma arbeta sig fram till ett mål, vars vinnande vore till gagn för alla.

När Condorcet under franska revolutionen framkastade tanken på kvinnans medborgerliga rättigheter, var det ej många som lyssnade. Här i Sverige talade Thorild om "Kvinnokönets naturliga höghet", men det gängse intresset för kvinnans höjande steg nog ej över nivån i sådana bildningsalster som "Frustugu Biblioteket" 1770, där det heter i företalet: "Skal då mankønet ensamt, oemotsägeligen och outhörligen styra Bokprässarne här i Riket? och männe Svenska Fruentimret aldeles afsagt sig alt anspråk på samma förmån? Eller är det ett owedersägeligt beslut, at all vår Svenska läsning skall wara innesluten inom Post-Tidningarna och Dageligt allehanda? Eller männe wi alt framgent skola låta oss nöja med Herrarnas Parti-Gräl, Politiska discourser och Statsinteresse? Nej, mina älskvärda med-Fruentimmer, wi måste wäl en gång återtaga den rättigheten, at följa vår egen smak."

Så småningom vaknade behovet av ökade rättigheter även på andra områden, man trevade sig mödosamt fram genom multnande högar av urmodiga fördomar. Men först nu, då mer än ett århundrade förflutit sedan nydaningstiden i Frankrike, börjar det sakta ljusna vid horisonten. Här i landet ha högermän upprepade gånger framlagt förslag om rösträtt för kvinnor, dock med vissa inskränkningar. Dessa avvisades på sin tid både av högern och vänstern. Sedan har det visat sig i våra grannländer, att kvinnornas rösträttsfråga kan lösas och nå sitt slutliga mål även på den vägen, att början göres med partiell rösträtt.

Nu ha händelserna runt omkring oss gjort frågan brännande i en del länder. I olika världsdelar är det den långa, oöverskådliga raden av meningslöst offrade liv, som kräva ersättare, det är döden, den kalla nödvändigheten, som bjuder kvinnorna att träda fram till valurnorna. Ett djupt, högtidligt allvar vilar över de nya, kvinnliga väljarmassorna, över dem som för blott något år sedan mitt under brinnande världskrig blivit framkallade. Och för alla dem som nu stå inför lösningen av sin rösträttsfråga, för dem som kunna ha den fasta övertygelsen, att de ej längre behöva vänta förgäves, kännes ansvaret starkt och mäktigt.

Men plikten bjuder, att ingen kvinna ur något parti ryggar tillbaka för detta ansvar. En del högerkvinnor ha av politiska skäl tvekat här i landet, men jag tror

mig kunna säga, att det stora flertalet hyllar kvinnorösträttens idé. Det arbete de nedlagt i egna partiföreningar gör dem numera icke främmande för tanken på att delta i de val, som de under de sista åren varit med om att ordna. I detta deras arbete ha de alltid blivit stödda och uppmuntrade av sina manliga partikamrater, av vilka ej så få gå och gömma på intresse för kvinnans politiska rösträtt.

Det skall också sägas att ansvaret är tungt för de män, som skola föra till seger en så genomgripande författningsändring. Inför sådant ansvar och svårigheterna av dess påtagande skulle jag vilja påminna om Louis De Geers ord i Riddarhuset den minnesrika decemberdagen 1865, då representationsförslaget där bifölls av adeln: "Om följderna av förslaget förkastande vill jag för övrigt icke yttra mig, ty jag erkänner min oförmåga att dem beräkna. Icke heller vill jag nu söka vädja till ridderskapets och adelns känslor, ty jag vet, att de icke behöva stämmas högre. Jag vet, att om ridderskapets och adelns övertygelse vänder sig till förmån för förslaget, så skall icke brist på känsla för fäderneslandets krav hindra ridderskapet och adeln att vinna den svåraste av alla segrar - segern över sig själv."

I onda tider har alltid mannen vädjat till kvinnans offervillighet och förståelse för hans och landets svårigheter. Så har skett även dessa år, och detta icke förgäves. Nu, under gemensamma faror, vädja kvinnorna till männen, till deras offervillighet och förståelse. Skall den vakna? Skall den man, som för 14 år sedan rådde sin mor att avstå från rösträttsarbetet såsom skadligt för landet, skall han ha mod att träda fram och säga: "Nu är tidpunkten kommen, då det är skadligt för landet, att kvinnorna sakna rösträtt."

Då våras det även i gamla sinnen, stormarna riva upp isarna och Sveriges kvinnor träda fram i solen.

"Håll liv i domnade leder, sätt brinnande ande mot köld – det svåraste varde vår heder..."

Så ha Sveriges kvinnor mött det sega motståndet, så vilja de ha det upplöst i den enighet, som heter medborgarrätt. Vi ha mod, ej bara att offra oss, utan att leva för vårt fria land.

Taggar

1910-tal, 1917, Författare, Kvinna, Rösträtt

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/louise-stenbock-foredrag-for-kvinnans-rostratt>